



**ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН
ХАМГААЛЛЫН ЯАМ**



МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТ. ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА MNS 6541:2015

Салбарын нэр: Хөдөө аж ахуй

Мэргэжлийн нэр: Эрчимжсэн гахайн аж ахуй

БОУСА-ийн хөтөлбөрийн индекс:

Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний түвшин: VI

**УЛААНБААТАР ХОТ
2019 он**

Боловсруулсан багийн гишүүд:

- | | | |
|---|----------------|---|
| 1 | С.Алтанхуяг | Хувиараа гахайн аж ахуй эрхлэгч |
| 2 | Ц.Баттулга | Хувиараа гахайн аж ахуй эрхлэгч |
| 3 | Д.Жанчивдорж | Монголын гахайн аж ахуй эрхлэгчдийн холбооны удирдах зөвлөлийн гишүүн |
| 4 | З.Заяахүү | “Зургаан хошуу” ХХК-ийн менежер |
| 5 | Х.Лхамсүрэн | Хүнс, Хөдөө Аж ахуйн ассоциацийн мэргэжилтэн |
| 6 | Б.Отгонбаяр | “Чез Энд Эл” ХХК-ийн захирал |
| 7 | Ц.Отгонтуул | “Алтандорж” ХХК-ийн захирал |
| 8 | З.Оюунтунгалаг | “Фрэш Пок” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал |
| 9 | Т.Түмэннаст | Хувиараа гахайн аж ахуй эрхлэгч |

Хянасан: ХНХЯ болон хөдөө аж ахуйн салбарын экспертүүдийн төлөөлөл

- | | | |
|---|---------------|---|
| 1 | Д.Адилбиш | ХНХЯ-ны МБСБХЗГ-ын ахлах мэргэжилтэн |
| 2 | Н.Батсуурь | Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн зөвлөх |
| 3 | Д.Жанцанхорол | “Монголын ХАА-н дэвшил холбоо” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал |
| 4 | Б.Оргил | “Фрэш Пок” ХХК-ийн захирал |
| 5 | С.Дүгэрсүрэн | “Биологи, биотехнологийн мэдээлэл сургалтын төв” ТББ-ын гүйцэтгэх захирал |
| 6 | П.Мягмарсүрэн | Мал эмнэлгийн хүрээлэнгийн эрхлэгч |
| 7 | А.Баянзул | Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн багш |
| 8 | Н.Хишигжаргал | Хүнсний технологийн дээд сургуулийн багш |

DACUM чиглүүлэгч:

- | | | |
|---|----------|--|
| 1 | О.Саруул | Говийн бүсийн арга зүйн төвийн менежер |
|---|----------|--|

Зөвлөхүүд :

- | | | |
|---|-------------|---|
| 1 | Д.Энхбаатар | ЧССҮ-ний Үндэсний зөвлөх |
| 2 | Ц.Ганчимэг | АХБ-ны Төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн ЧССҮ-ний мэргэжилтэн |
| 3 | Г.Батчимэг | ЧССҮ-ний зөвлөх |

АГУУЛГА		Хуудас
	Баталгаажилтын хэсэг	2
	Өмнөх үг	4
1	Зорилго	5
2	Хамрах хүрээ	5
3	Норматив ишлэл	5
4	Нэр томъёо, тодорхойлолт	6
5	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын агуулгад тавигдах шаардлага	8
	5.1 Сургалтын агуулга	8
	5.2 Сургалтын хугацаа	29
6	Суралцах хэлбэр	29
7	Сургалтын үнэлгээнд тавигдах шаардлага	30
8	Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер мэргэжлээр элсэгчдэд тавигдах шаардлага	30
9	Багшид тавигдах шаардлага	30
10	Сургалтын орчинд тавигдах шаардлага	31
11	Сургалтын тоног төхөөрөмж, багаж, хэрэгслийн жагсаалт	32
12	Номын сан, мэдээллийн хангамжид тавигдах шаардлага	39
13	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага	39
14	Стандартад хэрэглэсэн товчилсон үгийн тайлбар	39

ӨМНӨХ ҮГ

Хөдөө аж ахуй, барилга, зам тээврийн салбарт мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тогтолцоог хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэх, төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг дээшлүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор Азийн хөгжлийн банкны хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтээр Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны хэрэгжүүлж буй L3243-MON “Хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг дээшлүүлэх төсөл”-ийн хүрээнд “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр Мэргэжлийн боловсрол, сургалт. Ерөнхий шаардлагыг боловсруулав.

Энэхүү “Мэргэжлийн боловсрол, сургалт. Ерөнхий шаардлага”-ыг эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермерийн мэргэжилтэй ажилтнууд болон ажил олгогчид, чадамжид суурилсан сургалт, үнэлгээний олон улсын зөвлөх, үндэсний зөвлөх, салбарын багш нарын төлөөллийг оролцуулан DACUM арга зүйгээр боловсруулсан ажил мэргэжлийн лавлахад үндэслэн ажилбар, үүрэг нэг бүрээр чадамжийн дүн шинжилгээ хийж боловсруулсан болно.

Мэргэжлийн боловсрол, сургалт нь төр, хувийн хэвшлийн бодит түншлэл, шинэ технологи, шилдэг сургалтын арга зүйд тулгуурлан хөгжиж, өндөр ур чадвартай мэргэжилтэй ажилтнууд төрөн гарч, үйлдвэрлэгч, бүтээгч улс болж, хөгжих болтугай.

1. Зорилго

Энэхүү стандартын зорилго нь хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээ, ажил олгогчийн шаардлагыг хангахуйц, мэргэшлийн түвшний тогтолцоотой уялдсан уян хатан сургалтыг “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр зохион байгуулах мэргэжлийн боловсрол, сургалтын агуулга, орчин, багшийн мэргэшил, үнэлгээнд тавигдах үндсэн шаардлагыг тогтооход оршино.

2. Хамрах хүрээ

Энэхүү стандартыг “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр мэргэжлийн боловсрол, сургалт эрхлэн явуулж буй өмчийн бүх хэлбэрийн байгууллага, нийгмийн түнш, багш, суралцагч, судлаач, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудлаарх төрийн удирдлага, аргазүй, хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгууллагууд хэрэглэнэ.

3. Норматив ишлэл

Энэхүү стандартад олон улсын болон үндэсний стандарт, баримт бичгийг иш татаж хэрэглэсэн болно. Эдгээр баримт бичгүүдэд өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлчийн албан ёсны хэвлэлийг хэрэглэнэ. Үүнд:

- 3.1** MNS 1-1:2006 Монгол улсын стандартчиллын тогтолцоо. 1-р хэсэг
- 3.2** MNS 1-2:2006 Монгол улсын стандартчиллын тогтолцоо. 2-р хэсэг
- 3.3** MNS 5742:2007 Номын сангийн орчны нөхцөл, үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага
- 3.4** MNS 5566:2005 Аж ахуйн нэгж байгууллага, барилга байгууламжид гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн зайлшгүй байх шаардлага, норм
- 3.5** MNS 4990:2015 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэнд. Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй. Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
- 3.6** MNS 5869:2008 Оюутны дотуур байрны үйлчилгээ. Ерөнхий шаардлага
- 3.7** БНБД-II-66-88 “Сургалт хүмүүжлийн барилгын зураг төсөл зохиох нэгдсэн норм”
- 3.8** БНБД 21-01-02 Барилга, байгууламжийн галын аюулгүй байдал
- 3.9** Мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай хууль
- 3.10** Гахайн аж ахуйд мөрдөх мал эмнэлэг, ариун цэврийн нийтлэг журам
- 3.11** Хөдөлмөрийн тухай хууль болон бусад холбогдох хууль, дүрэм, журам
- 3.12** MNS 0167-2012 Гахайны хэсэглэж, ангилсан мах. Ерөнхий шаардлага
- 3.13** MNS 5998-2009 Мал нядлах үйлдвэр. Аюулын дүн шинжилгээ ба эгзгийг хянах цэгийн (НАССР)тогтолцооны загвар
- 3.14** YAMAT-08 Үндэсний ажил мэргэжлийн ангилал ба тодорхойлолт
- 3.15** Ажил мэргэжлийн лавлах толь, Улаанбаатар, 2014

4. Нэр томъёо, тодорхойлолт

4.1

албан боловсрол

боловсролын албан ёсны байгууллагаар дамжуулж, суралцагчийн ерөнхий болон мэргэжлийн зохих түвшний боловсрол эзэмших хэрэгцээг хангадаг боловсролын зохион байгуулагдсан үйл ажиллагааг;

4.2

мэргэжил

тодорхой ажил, хөдөлмөр эрхлэхэд шаардагдах мэдлэг, чадвар, дадлын цогцыг;

4.3

мэргэшил

тодорхой мэргэжлийн хүрээнд ажил гүйцэтгэхэд шаардагдах мэргэжлийн мэдлэг, чадвар, дадлын түвшинг;

4.4

мэргэжлийн боловсрол

тодорхой мэргэжлийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх хэрэгцээнд нийцүүлж зохион байгуулалттай сургалтаар эзэмшүүлсэн мэргэжлийн мэдлэг, ур чадвар, хөдөлмөрийн болон харилцааны соёлын төлөвшлийг;

4.5

техникийн боловсрол

техник, технологийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх, удирдах хэрэгцээнд нийцүүлж зохион байгуулалттай сургалтаар эзэмшүүлсэн үйлдвэрлэл, техник, технологийн мэргэжлийн мэдлэг, ур чадвар, хөдөлмөрийн болон харилцааны соёлын төлөвшлийг;

4.6

мэргэжлийн суурь чадвар

нийгмийн харилцаанд оролцоход шаардагдах мэдлэг, чадвар, төлөвшлийг;

4.7

мэргэшлийн түвшин

ажилтны эзэмших мэдлэг, чадвар, гүйцэтгэх ажил үүргийн төлөвшил, хариуцлага, хандлагын хүрээг стандартаар тодорхойлсон мэргэшлийн шатлалыг;

4.8

чадамжид суурилсан сургалт

мэргэжлийн боловсрол, сургалтаар ажлын байранд тухайн ажлыг ажил мэргэжлийн стандартын дагуу гүйцэтгэхийн тулд эзэмших шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар, хандлагыг олгох, төлөвшүүлэхэд чиглэсэн сургалт;

4.9

чадамжид суурилсан үнэлгээ

суралцагч ажил, үүргийг мэргэжлийн дэлгэрэнгүй тодорхойлолтод нийцүүлэн зөв, нямбай хийж гүйцэтгэж байгаа эсэхийг чадамжийн нэгжийн хүрээнд боловсруулсан гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу нотолгоонд суурилан үнэлгээ хийж, баримтжуулах үйл явц;

4.10

чадамж

хөдөлмөрийн орчинд ажил олгогчийн зүгээс тавигдах мэргэжлийн шаардлагыг биелүүлэх түвшинд эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, чадвар, дадал, хөдөлмөрийн соёлын төлөвшлийг;

4.11

чадамжийн нэгж

үндэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгддөг гүйцэтгэлийн үнэлэмжийн хамгийн бага нэгж бөгөөд ихэвчлэн үр дүнгээр хэмжигддэг. Тодорхой ажил үүргийг гүйцэтгэхэд шаардагдах мэдлэг, ур чадвар, хандлагыг;

4.12

чадамжийн элемент

чадамжийн нэгжийн дагуу гүйцэтгэх ёстой ажлын гол хэсгүүд буюу ажилбарыг хийж гүйцэтгэхэд шаардлагатай гол үе шатууд. Элементүүд нь тодорхой ажлыг гүйцэтгэхэд хэрэгцээтэй үйлдлүүдийг тодорхойлдог;

4.13

гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

чадамжийн нэгж болон элементүүдийг тавигдсан стандартын дагуу гүйцэтгэх шалгуур;

4.14

үнэлгээний төлөвлөгөө

зорилтот бүлгийг ямар чадамжийн нэгжийн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу хэзээ, хаана, хэрхэн яаж үнэлэхийг төлөвлөсөн баримт бичиг;

4.15

чадамжийн нэгжийн үнэлгээ

тухайн хувь хүн чадамжийн стандартыг хангаж буй эсэхийг тодорхойлохын тулд нотлох материал, мэдээлэл цуглуулж холбогдох үнэлэлт, дүгнэлт гаргах үйл явц;

4.16

чадамжийн багц

ажилтан мэргэжлийн дэлгэрэнгүй тодорхойлолтод нийцүүлж, хөдөлмөрийн чиг үүргийн чанартай гүйцэтгэлийг хангахад шаардагдах мэдлэг, чадвар, туршлага харилцааны багц;

4.17

багц цаг

дээд болон мэргэжлийн боловсролын агуулгын багтаамжийг хэмжих нэгжийг.

5. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын агуулгад тавих шаардлага

5.1 Сургалтын агуулга

- 5.1.1** Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын агуулга нь “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжилд хамаарах чадамжийн нэгжүүдээс бүрдэнэ. Чадамжийн нэгжийг “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн ажил мэргэжлийн тодорхойлолтод (лавлах) тусгагдсан мэргэжлийн үүрэг, ажилбаруудад тулгуурлан боловсруулсан болно.
- 5.1.2** Ажил мэргэжлийн үүрэг, ажилбаруудыг DACUM (ажил мэргэжлийн дүн шинжилгээ хийх) аргаар тодорхойлж, ажил олгогч, мэргэжлийн холбоодтой хамтран боловсруулсан.
- 5.1.3** Ажил мэргэжлийн дүн шинжилгээнээс “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн чадамжийн нэгжийн жагсаалтыг тодорхойлж гаргасан. Уг чадамжийн нэгжийн жагсаалтад ороогүй “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн ерөнхий суурь хэсэг болон мэргэжлийн үндсэн ойлголт, онолын мэдлэгийг багш сургалтын төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлнэ.

А хавсралт: А.1-р маягт

ЧАДАМЖИЙН НЭГЖИЙН ЖАГСААЛТ

д/д	Сургалтын агуулга	Чадамжийн нэгжийн нэр	Чадамжийн нэгжийн код
1	Мэргэжлийн суурь	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангаж ажиллах	АН 6320-13-01
2		Тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх	АН 6320-13-02
3		Үржлийн ажлыг зохион байгуулах	АН 6320-13-03
4		Гахайн сүргийг маллах	АН 6320-13-04
5		Гахайн эрүүл мэндийг хамгаалах	АН 6320-13-05
6	Мэргэшүүлэх	Бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нийлүүлэх	АН 6320-13-06
7		Аж ахуй эрхлэх	АН 6320-13-07

5.1.4 “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжил нь Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний VI түвшинд хамаарах бөгөөд хамаарах чадамжийн нэгж бүрийг эзэмших шаардлагатай.

5.1.5 Энэхүү стандартын А хавсралт: А.1-р маягтад дурьдах шаардлагатай “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” Монголын мэргэшлийн үндэсний

хүрээний VI түвшинд харгалзуулах чадамжийн нэгжүүд нь 5.1.3-т зааснаар, гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтүүд нь А хавсралт: А.3-р маягтад заасны дагуу тодорхойлогдоно.

- 5.1.6** Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага, төлөвшлийн жагсаалтуудыг А хавсралт, А.2-р маягтын дагуу дараах байдлаар боловсруулсан.
- 5.1.7** Чадамжийн нэгж нь чадамжийн элементүүдээс бүрдэнэ. Чадамжийн элементийн гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг А хавсралтын А.3-р маягтын дагуу боловсруулсан. (А хавсралтын А.2, А.3-р маягыг нэгтгэн чадамжийн нэгж бүрээр боловсруулсан.)

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангаж ажиллах
Чадамжийн нэгжийн код:
<p>Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага</p> <p>Эзэмшвэл зохих мэдлэг</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, дүрэм журам • Хөдөлмөр хамгааллын практик хэрэглээ • Аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаанууд • Хувийн хамгаалах хэрэгслийн төрлүүд, тэдгээрийн ашиглалт • Ажлын байран дээрх хамгаалалтын хаалт хашилт, зурагт хуудас, тэдгээрийн төрөл • ХАБЭА-н шаардлага, стандарт мөрдөх • Аюул, эрсдэлийг тодорхойлох, хянах мэдээлэх • Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүд • Гахайн аж ахуй эрхлэх аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн дэг журам <p>Эзэмшвэл зохих ур чадвар</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хувийн ариун цэврийг сахих • Аюул, эрсдэлийг тодорхойлж, хянах • Мэдээлэл харилцааны бусад • Ажлын байрыг бэлтгэх • Зориулалтын дагуу багаж хэрэгслийг ашиглах • Онцгой байдлын үед авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх • Анхны тусламж үзүүлэх • Хувийн хамгаалах хэрэгслийг зөв зохистой бүрэн ашиглах • ХАБЭА-н шаардлага стандарт ажлын байранд бүрэн ашиглах • Хамтран ажиллагчдад зөв мэдээлэл дамжуулах чадвар • Гадна дотны бүх харилцагчтайгаа хүндэтгэлтэй, зөв боловсон, шударга харилцах <p>Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил</p> <ul style="list-style-type: none"> • Өөрийн болон бусдын аюулгүй байдлыг хангах • Эрүүл ахуйг хангах • Зөв аюулгүй ажиллах арга барил хандлага эзэмших • Хувийн ариун цэврийг сахих • Суралцах соёл • Хөдөлмөрийн сахилгатай • Нягт нямбай, цэвэрч • Мэргэжилдээ сонирхолтой • Идэвхи санаачилгатай • Хариуцлагатай • Хувийн зохион байгуулалттай

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. ХАБЭА-н үндсэн ойлголт ба хууль эрх зүйн орчин	ГШҮ 1.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомжийн бүтэц, агуулгатай танилцах
	ГШҮ 1.2 ХАБЭА-д холбогдох эрх зүйн бусад баримт бичигтэй танилцах
	ГШҮ 1.3 ХАБЭА-н хууль тогтоомж болон бусад шаардлагыг зөрчих, түүний үр дагавартай танилцах.
	ГШҮ 1.4. Хамгаалах техник, хувийн ба тусгай хамгаалах хэрэгсэлтэй танилцах
	ГШҮ 1.5 ХАБЭА-н сургалт, зааварчилгаа, аюулгүйн тэмдэг тэмдэглээгээтэй танилцах
ЧЭ 2. Ажлын байрыг зөв зохион байгуулах	ГШҮ 2.1 Ажлын байран дахь осол, гал түймэр, онцгой байдлын үед сахих дүрэм журмыг байгууллагын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, бодлогод уялдуулан дагаж мөрдөх
	ГШҮ 2.2 Ажлын байрны шаардлага стандарт хангаж ажиллах.
	ГШҮ 2.3 Аюулгүй ажиллагааны шаардлагын дагуу багаж хэрэгслийг зориулалтын дагуу ашиглах
ЧЭ 3. Ажлын байрны аюулыг илрүүлэх болон эрсдэлийн үнэлгээнд оролцох	ГШҮ 3.1 Ажлын байрны аюулыг тодорхойлох, тохиромжтой арга барил сонгоход оролцох.
	ГШҮ 3.2 Аюулыг илрүүлж байгаа ажилтанг тусламж, мэдээллээр хангах
	ГШҮ 3.3 Ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээний тохиромжтой арга сонгоход оролцох.
	ГШҮ 3.4 Эрсдэлийн үнэлгээ хийж байгаа ажилтанг тусламж, мэдээллээр хангах
ЧЭ 4. Хөдөлмөрийн, аюулгүй байдал, эрүүл ахуйг хангах	ГШҮ 4.1 Хувийн хамгаалах хэрэгслийг байгууллагын заавар чиглэл, дүрэм журамд нийцүүлэн ашиглах
	ГШҮ 4.2 Ажлын байранд тавигдах шаардлагын дагуу хөдөлмөрийн эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын хувийн хэргийг бөглөх
	ГШҮ 4.3 Онцгой байдалтай холбоотой дасгал, сургуулилтын үед баримтлах дүрэм журмыг байгууллагын тогтсон заавар чиглэл, дүрэм журамд нийцүүлэн зүй зохистой дагаж мөрдөх
ЧЭ 5. Шаардлагатай нөхцөлд эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх	ГШҮ 5.1 Ажлын байран дахь яаралтай тусламжийн үед туслалцаа үзүүлэхтэй холбоотой дүрэм журмыг байгууллагын тогтсон дэг журамд нийцүүлэн тодорхойлох
	ГШҮ 5.2 Осол гэмтлийн үед анхны тусламж үзүүлэх арга барил, аргачлалыг судлах
	ГШҮ 5.3 Дасгал сургуулилтын явцад зөв аргаар цаг алдалгүй анхны тусламж үзүүлэх

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх
Чадамжийн нэгжийн код:
Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага Эзэмшвэл зохих мэдлэг <ul style="list-style-type: none">• Бүрэн найрлагат балансжуулсан тэжээлийн жор, орцын чанарын параметрууд• Тэжээлийн түүхий эдийн ангилал, онцлог, химийн найрлага, тэжээллэг чанар, хадгалах нөхцөл, шаардлага• ХАБЭА-н шаардлагууд• Гахайн тэжээлийн шимт бодисын хэрэгцээ нас, хүйс, төрөл тус бүрээр• Аж ахуйн худалдан авах ажиллагааны журам• Тэжээлийн үйлдвэрийн машин, тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах арга технологи• Тэжээгүүрийн систем Эзэмшвэл зохих ур чадвар <ul style="list-style-type: none">• Бусадтай харилцах• Тоо бодох, унших, бичих• Тэжээлийн нөөцийн чанарыг үнэлэх• Тэжээлийн цехийг оновчтой зохион байгуулах• Тэжээл, тэжээлийн түүхий эдийн орлого, зарцуулалтыг бүртгэх, хяналт тавих• Аюулыг илрүүлж, аюулгүй ажиллагааны хяналт тавих• Аж ахуйн бүртгэлийн журам• Үндэсний хэмжээний хамааралтай хууль тогтоомж, ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй байдал, машин, тоног төхөөрөмжид хяналт тавих• Гал унтраах төхөөрөмжийг ажиллуулах• Ажлын ур чадварын зааварчилгаа өгөх Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил <ul style="list-style-type: none">• Нягт нямбай• Гүйцэтгэл сайтай ажиллах• Хариуцлагатай• Багаар ажиллах• ХАБЭА-н шаардлагыг хангаж ажиллах

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. Тэжээлийн хэрэгцээ тодорхойлох	ГШҮ 1.1 Гахайн тэжээллэгт тохирох түүхий эдүүдийн эх үүсвэрийг тогтоох
	ГШҮ 1.2 Аж ахуйн ашиглах боломжтой түүхий эдийн нэр төрлийг тогтоох
	ГШҮ 1.3 Аж ахуйн тэжээлийн жор боловсруулах
	ГШҮ 1.4 Үржлийн бодонгийн тэжээлийн хэрэгцээг тодорхойлох
	ГШҮ 1.5 Мэгжний тэжээлийн хэрэгцээг төрөл тус бүрээр тогтоох
	ГШҮ 1.6 Торойн төрөл тус бүрээр тэжээлийн хэрэгцээг тодорхойлох
	ГШҮ 1.7 Өсвөр болон бордооны гахайн тэжээлийн хэрэгцээг тооцоолох
ЧЭ 2. Бүрэн найрлагат тэжээл үйлдвэрлэх	ГШҮ 2.1 Тэжээлийн үйлдвэрийн байрыг цэгцлэх
	ГШҮ 2.2 Тэжээл үйлдвэрлэх тоног төхөөрөмжийг бэлдэх
	ГШҮ 2.3 Тэжээлийн түүхий эдүүдийг бэлдэх
	ГШҮ 2.4 Тэжээлийг жорын дагуу холих
	ГШҮ 2.5 Холисон тэжээлийг савлах
	ГШҮ 2.6 Үйлдвэрлэлийн ажиллагааг дуусгах
ЧЭ 3. Тэжээлийн нөөцийг хадгалах	ГШҮ 3.1 Тэжээлийн нөөц хадгалах агуулахыг бэлтгэх
	ГШҮ 3.2 Тэжээлийн нөөцийг эргүүлэх, шилжүүлэн байршуулах
	ГШҮ 3.3 Тэжээлийн нөөцөөс дээжийг хуваарийн дагуу лабораторт шинжлүүлэх
	ГШҮ 3.4 Шаардлагатай хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл ашиглаж байгаад хяналт тавих
	ГШҮ 3.5 ХАБЭА шаардлагын биелэлтэд хяналт тавих
	ГШҮ 3.6 Тэжээлийн нөөцийн зарцуулалтад хяналт тавих
ЧЭ 4. Технологийн зааврыг мөрдүүлэх	ГШҮ 4.1 Технологийн заавар боловсруулах
	ГШҮ 4.2 Технологи ажиллагааг хийлгэж үзүүлэх
	ГШҮ 4.3 Технологи ажиллагааг дагуулж хийлгэх
	ГШҮ 4.4 Технологи ажиллагаанд дадлагажуулах
	ГШҮ 4.5 Гүйцэтгэлд хяналт тавих

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Үржлийн ажлыг зохион байгуулах
Чадамжийн нэгжийн код:
Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага
Эзэмшвэл зохих мэдлэг <ul style="list-style-type: none">• Гахайны үүлдэр, удам гарвал, эдгээрийн онцлог• Үүлдэр хоорондын эрлийзжүүлэлтийн хувилбар• Гахайн удамшил• Хээлтүүлэг хийх арга технологи, зохиомол/бодонгоор• Мэгжний орооны үед илрэх шинж тэмдэг• Гахайн өвчлөл, ерөнхий шинж тэмдэг• Худалдан авах ажиллагааны журам• Гахай тээвэрлэх, ачиж, буулгахад тавигдах шаардлага• Үржлийн сүргийн байрны хэм, тэжээлийн найрлага, бусад шаардлагууд
Эзэмшвэл зохих ур чадвар <ul style="list-style-type: none">• Гахайн үржил, ашиг шимийн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох• Халдвартай, халдваргүй өвчний ерөнхий шинж тэмдгээр оношлох• Мал зүйн үзлэг хийх, үнэлгээ хийх• Мал эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх• Үржлийн сүргийг бүртгэлжүүлэх• Хээлтүүлгийг зохион байгуулах• Бодонгийн үрийн шингэний чанарыг үнэлэх• Шаардлага хангасан үрийг хадгалах, ашиглах• Мэгжний ороог илрүүлэх, идэвхжүүлэх• Гахайг барьж, тавих эв дүйтэй байх• Бүтээгдэхүүний чанарыг үнэлэх• Удмын бичиг унших• Гадаад хэлний мэдлэгтэй байх• Төлөвлөх, тооцоолон бодох• Цаг хуваарилах• Мэдээлэл хайх, боловсруулах• Амьтан ачиж, буулгах, тээвэрлэхэд бэлтгэх• Амьдрах орчныг үнэлэх• Үржлийн гахайг стандарт шаардлагын дагуу байрлуулах• Өөхний зузаан хэмжих• Ээмэглэх, чихэнд ухам болон шивүүр номер хийх• Багаж тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах
Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил <ul style="list-style-type: none">• Амьтны эрүүл аюулгүй байдалд анхаарч ажиллах• Нягт нямбай, хариуцлагатай• Цагийн хуваарийг баримталдаг• Амгалан тайван, ажигч гярхай• Үнэнч шударга• Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангаж ажиллах

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. Үржлийн сүргийг бүрдүүлэх	ГШҮ 1.1 Үржлийн сүрэг бүрдүүлэх төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 1.2 Үржлийн сүргийг сонгох
	ГШҮ 1.3 Үржлийн сүргийг худалдан авах
	ГШҮ 1.4. Үржлийн сүргийг тээвэрлэх
	ГШҮ 1.5 Үржлийн сүргийг хүлээн авах
ЧЭ 2. Үржлийн сүргийг бүртгэлжүүлэх	ГШҮ 2.1 Гахайн эцэг эхийн гарвал, удам судрын бүртгэл хийх
	ГШҮ 2.2 Шаардлагатай багаж хэрэгслийг худалдан авах
	ГШҮ 2.3 Багаж, тоног төхөөрөмжийг байрлуулах.
	ГШҮ 2.4 Үржлийн сүргийг бүртгэх
ЧЭ 3. Хээлтүүлгийн тохироо хийх	ГШҮ 3.1 Үржлийн бүдүүвчийн дагуу бодонгийн гарвал, удам, ашиг шимийг тодорхойлох
	ГШҮ 3.2 Ямар үүлдэр, удмын мэгжийг ямар үүлдэр удмын бодонтой нийлүүлэх тохироо хийх
	ГШҮ 3.3 Үр төлөөс үржлийн сүрэгт сонгох
	ГШҮ 3.4 Үржлийн ажлын тохирооны дүнг хэлэлцэх
ЧЭ 4. Хээлтүүлгийн төлөвлөгөө боловсруулах	ГШҮ 4.1 Аж ахуйн жилийн нэгдсэн төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 4.2 Үржлийн зориулалтаар борлуулах гахайн тоог сар, жилээр гаргах
	ГШҮ 4.3 Маханд борлуулах гахайн тоог сар, жилээр гаргах
	ГШҮ 4.4 Хээлтүүлгийг ямар аргаар хийхийг тодорхойлох
	ГШҮ 4.5 Хээлтүүлгийн төлөвлөгөөний үр дүнг хэлэлцэх
ЧЭ 5. Мэгжний ороог илрүүлэх	ГШҮ 5.1 Анхны нийлүүлэгт ашиглах хугацааг тогтоох
	ГШҮ 5.2 Мэгжний ороо илрэхэд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг тодорхойлох
	ГШҮ 5.3 Мэгжний ороо саатахыг илрүүлэх
	ГШҮ 5.4 Мэгжний ороог идэвхжүүлэх
	ГШҮ 5.5 Ороо нь илэрсэн мэгжийг хээлтүүлэгт оруулах
ЧЭ 6. Бодонгийн үрийн чанарыг үнэлэх	ГШҮ 6.1 Бодонгоо бэлтгэх
	ГШҮ 6.2 Үр авах сав бэлтгэх
	ГШҮ 6.3 Үр гадагшлуулахад идэвхжүүлэх
	ГШҮ 6.4 Үр авахад бэлтгэх
	ГШҮ 6.5 Бодонгийн үрийг технологийн дагуу авах
	ГШҮ 6.6 Авсан үрийг шинжлэх
	ГШҮ 6.7 Шаардлага хангасан үрийг савлаж, бүртгэх
ЧЭ 7. Үржлийн сүргийг хээлтүүлэх	ГШҮ 7.1 Мэгжний ороог шалгах
	ГШҮ 7.2 Ороо орсон мэгжийг хээлтүүлэгт бэлтгэх
	ГШҮ 7.3 Бодонг хээлтүүлэгт бэлтгэх
	ГШҮ 7.4 Хээлтүүлгийг явуулах

	ГШҮ 7.5 Хээлтүүлгийн дараа бодонг хайснаас гаргах
	ГШҮ 7.6 Хээлтүүлгийг ажлыг 3 удаа давтан явуулах, бүртгэх
	ГШҮ 7.7 3 дахь удаагийн хээлтүүлгийн дараа мэгжийг хайсанд нь шилжүүлэх, бүртгэх
ЧЭ 8. Мэгжний хээлийг шалгах	ГШҮ 8.1 Хээлтүүлэгт оруулсан мэгжний жагсаалтыг үзэх
	ГШҮ 8.2 Хээлтүүлэгт оруулсанаар хойш 21, 42 хоносон мэгжний ороог мэдрэхүйгээр шалгах
	ГШҮ 8.3 Хээлтүүлэгт оруулсанаас хойш 21 хоног хоносон мэгжийг хээл тодорхойлох үзлэгт хамруулах. /Эхо аппаратаар/
	ГШҮ 8.4 Хээлтсэн мэгжийг хээлтэй мэгжний групп хайсанд оруулах
	ГШҮ 8.5 21, 42 хоногийн хугацаанд хээлтээгүй мэгжийг дахин хээлтүүлэгт оруулах
	ГШҮ 8.6 Хээлтүүлгийн бүртгэл хөтлөлтийг хөтлөх
ЧЭ 9. Үржлийн сүрэгт ангилалт хийх	ГШҮ 9.1 Үржлийн сүрэгт ангилалт хийх бэлтгэл хангах
	ГШҮ 9.2 Үржлийн сүрэгт ангилалт, заазлалт явуулах төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 9.3 Үржлийн сүрэгт аж ахуйн журмын дагуу ангилалт хийх
	ГШҮ 9.4 Ангилалт, заазлалт явуулсан тухай тайлагнах
	ГШҮ 9.5 Ангилалт, заазлалтын үр дүнгээс үндэслэн цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөх

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Гахайн сүргийг маллах
Чадамжийн нэгжийн код:
Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага
Эзэмшвэл зохих мэдлэг <ul style="list-style-type: none">• Гахайн биеийн бүтэц• Гахайн бүх төрлийн байр, зогсоолын орчны гэрэлтүүлэг, агаарын чанар, дулааны хэмийн стандарт шаардлагууд /нас, хүйс, төрлөөр/• Бүх төрлийн гахайн услах технологи, усны стандарт• Гахайны үржүүлэг• Бүх төрлийн гахайг тэжээх технологи• Бүх төрлийн гахайны хөдөлгөх болон амраах горим• Үржлийн гахайн нийлүүлгийн тохироо, төлөвлөгөө• Ариутгалын бодисууд, ашиглах заавар• Мал үржлийн болон мал эмнэлгийн багаж хэрэгсэлтэй ажиллах заавар, журам
Эзэмшвэл зохих ур чадвар <ul style="list-style-type: none">• Тэжээл бэлтгэх, ангилах, ялгах• Тэжээлийн норм тогтоох• Автомат тэжээл түгээгүүрийг ажиллуулах• Мэгж төллүүлэх• Ариутгалын бодисыг ашиглах• Газар зүйн байдлыг ялган таних• Гахайн эрүүл мэнд болон маллагааны стратегийг уялдуулан төлөвлөх, зохицуулах• Бусадтай харилцах• Унших, тооцоолох, бичих• Төлөвлөх, хяналт үнэлгээ хийх, дүгнэлт гаргах, тайлагнах,• Асуудал шийдвэрлэх, тодруулах, зөвшилцөх• Амьтантай эв дүйтэй харьцах• Төллөх мэгжний шинжийг таних• Төрөх мэгжид мал эмнэлгийн анхан шатны үзлэг хийх• Эх барих ажилбарын багажийг ажиллуулах• Торойг амлуулах, мал эмнэлгийн үзлэг хийх
Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил <ul style="list-style-type: none">• Нягт нямбай• Гүйцэтгэл сайтай ажиллах• Хариуцлагатай• Багаар ажиллах• ХАБЭА шаардлагыг хангаж ажиллах• Амьтны эрүүл аюулгүй байдалд анхаарч ажиллах• Цагийн хуваарийг нягт баримтлах• Элгэмсэг• Амгалан тайван, ажигч гярхай

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. Гахайны байрны стандартыг шалгах	ГШҮ 1.1 Бүх төрлийн гахайн байрны гэрэлтүүлэг шаардлага хангаж байгаа эсэхэд хяналт тавих
	ГШҮ 1.2 Гахайн байрны агааржуулалтад хяналт тавих
	ГШҮ 1.3 Гахайн байрны усжуулалтын шугмын хэвийн ажиллагаанд хяналт тавих
	ГШҮ 1.4 Нэгж гахайны эзлэх орон зай стандартад нийцсэн эсэхийг төрөл тус бүрийн стандартын дагуу шалгах
	ГШҮ 1.5 Тэжээлийн онгоцны тохиромжтой байгаа эсэхийг шалгах
	ГШҮ 1.6 Гахайн байрны дулааны хэм стандарт шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг шалгах
ЧЭ 2. Гахайн сүрэгт эрүүл мэндийн үзлэг хийх	ГШҮ 2.1 Бүх төрлийн гахайны бэртэл гэмтэл авсан эсэхийг шалгах
	ГШҮ 2.2 Гахайны зан араншинд өөрчлөлт гарсан эсэхийг нягтлах
	ГШҮ 2.3 Баас шээсний өнгийг ажиглах
	ГШҮ 2.4 Гадна бэлэг эрхтний хэвийн байдлыг ажиглах
	ГШҮ 2.5 Оношлогоог баталгаажуулах
ЧЭ 3. Бүх төрлийн гахайн усалгаанд хяналт тавих	ГШҮ 3.1 Бүх төрлийн гахайны усны хангамжийг шалгах
	ГШҮ 3.2 Усны хэм стандарт шаардлагад нийцсэн эсэх хяналт тавих
	ГШҮ 3.3 Усны эрүүл ахуйд хяналт тавих
	ГШҮ 3.5 Ус түгээгүүрийн эрүүл ахуй, хэвийн ажиллагааг шалгах
ЧЭ 4. Гахай тэжээх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	ГШҮ 4.1 Гахайн төрөл тус бүрээр тэжээх хөтөлбөр боловсруулах
	ГШҮ 4.2 Ажилтнуудад гахай тэжээх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зааварчилгаа өгөх
	ГШҮ 4.3 Гахай тэжээх хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих
	ГШҮ 4.4 Тэжээлийн чанар, эрүүл ахуйд хяналт тавих
	ГШҮ 4.5 Тэжээл түгээгүүрийн хүрэлцээтэй байдал, хэвийн ажиллагааг шалгах
ЧЭ 5. Гахайн байрны эрүүл ахуйг хянах	ГШҮ 5.1 Бүх төрлийн гахайн байрыг цэвэрлэх технологи зааварчилгаа өгөх
	ГШҮ 5.2 Цэвэрлэгээг технологийн дагуу гүйцэтгэж байгаа эсэхийг шалгах
	ГШҮ 5.3 Бүх төрлийн гахайны хэвтэр тогтмол хуурай байгаа эсэхэд хяналт тавих
	ГШҮ 5.4 ХАБЭА шаардлага мөрдөж байгаад хяналт тавих

ЧЭ 6. Гахайн сүргийг хөдөлгөх	ГШҮ 6.1 Бүх төрлийн гахайд тохирсон хөдөлгөөн хийлгэх зааварчилгаа боловсруулах
	ГШҮ 6.2 Гахайн сүргийг хөдөлгөх технологийн зааварчилгааг ажилтнуудад өгөх
	ГШҮ 6.3 Гахайн сүргийг хөдөлгөх хуваарийг гахайны төрөл тус бүрээр нь гаргах
	ГШҮ 6.4 Гахайг хөдөлгөхөд хяналт тавих
ЧЭ 7. Гахайн сүргийг амраах	ГШҮ 7.1 Гахайны төрөл тус бүрээр амрах горимыг боловсруулах
	ГШҮ 7.2 Гахайн төрөл тус бүрээр амраах хуваарийг гаргах
	ГШҮ 7.3 Гахайны амрах тав тухтай орчинг бүрдүүлэх
	ГШҮ 7.4 Гахайг амраах технологийн зааврыг ажилтнуудад өгөх
	ГШҮ 7.5 Гахайг амраах хуваарийн хэрэгжилтэд хяналт тавих
ЧЭ 8. Хээлтэй мэгжийг төллүүлэх	ГШҮ 8.1 Мэгжийг төллүүлэх орчин, нөхцөлийг бүрдүүлэх
	ГШҮ 8.2 Мэгжийг төллөлтөнд бэлтгэх
	ГШҮ 8.3 Хээлтэй мэгжийг төллүүлэх
	ГШҮ 8.4 Мал эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх
	ГШҮ 8.5 Төллөсөн мэгжийг арчлах
	ГШҮ 8.6 Торойг амлуулах
	ГШҮ 8.7 Байр, орчныг цэвэрлэх

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Гахайн эрүүл мэндийг хамгаалах
Чадамжийн нэгжийн код:
Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага
Эзэмшвэл зохих мэдлэг <ul style="list-style-type: none">• Гахайн халдварт, паразиттах халдваргүй өвчин, хил дамжин халдварладаг өвчин• Мал, амьтны өвчнүүдтэй тэмцэх зааврууд• Дэлхийн мал амьтны эрүүл мэндийн байгууллага (ДМАЭМБ)-ын халдварт өвчинтэй тэмцэх журам• Гахайн үүлдрүүд• Гахайн биеийн бүтцийн онцлог, гахайн хэвийн физиологи• Гахайн эрхтэн тогтолцооны үйл ажиллагаа, хоорондын уялдаа холбоо• Гахайн эмчилгээ, арчилгаа маллагаа, тэжээл, тэжээллэг• Гахайны дархлааны тухай ойлголт• Эмийн бодисын үйлдлийн механизм• Гахайн аж ахуйн ариун цэврийн бүсийн бүтэц, зохион байгуулалт, тавигдах шаардлагууд• Гахайн аж ахуйд тавигддаг ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлага• Ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн ач холбогдол• Ариутгал, халдваргүйжүүлэлтын ангилал, аргууд, халдваргүйжүүлэх үеийн хөдөлмөр хамгааллын заавар• Халдваргүйжүүлэх бодисын тун хэмжээ, үйлчлэгч бодис, үйлчилгээний механизм• Вакцин, түүний төрөл, дархлаажуулалтын ач холбогдол, анхаарах зүйл• Вакцин, туулгалтын бодис тээвэрлэх, хадгалах журам (Вакцин тээвэрлэх хэлхээ)• Туулгалтын бэлдмэл, түүний үйлчлэгч бодис, үйлчилгээний механизм• Багаж тоног төхөөрөмжийг зааврын дагуу ажиллуулах• Гахайн байрны агааржуулалтын системийн стандарт• Гахайн тав тухтай амьдрах орчны стандартууд• Мэгж төллөх үеийн физиологийн онцлог• Эрсдэлийн тухай ойлголт• Мэдээллийн сангийн бүтэц, ач холбогдол
Эзэмшвэл зохих ур чадвар <ul style="list-style-type: none">• Гахайн өвчнийг ялгаварлан оношлох• Гахайн байрны ариун цэврийн шинжилгээ хийх• Түгээмэл хэрэглэгддэг, сонгомол тэжээлт орчин бэлтгэх, ариутгах• Байрны дотоод орчны дээж авах• Халдваргүйжүүлэлт хийх• Вакциныг тээвэрлэх, хадгалах• Багаж тоног төхөөрөмжийг зааврын дагуу ажиллуулах• Бүх төрлийн бүртгэл хөтлөх• Тоон боловсруулалт хийх

<ul style="list-style-type: none"> • Microsoft office Word Excel програмууд дээр ажиллах <p>Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нягт нямбай • Гүйцэтгэл сайтай ажиллах • Хариуцлагатай • Ажилсаг • Хичээнгүй • Дүрэм журмыг чанд дагаж мөрдөж ажилладаг • Багаар ажиллах • ХАБЭА шаардлагыг хангаж ажиллах
--

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. Мал эмнэлэгийн ариун цэврийн бүс байгуулах	ГШҮ 1.1 Гахайн аж ахуйн ариун цэврийн бүсийн байгуулалтыг төлөвлөх
	ГШҮ 1.2 Гахайн аж ахуйг гадаад орчноос хязгаарлах хашаа бариулах
	ГШҮ 1.3 Аж ахуйд нэвтрэх хорио цээрийн нэвтрэх цэг байгуулах
	ГШҮ 1.4 Аж ахуйд нэвтрэх ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн мэдээллийн сан байгуулах
	ГШҮ 1.5 Гахайн аж ахуйн ариун цэврийн бүсийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих
ЧЭ 2. Аж ахуйн орчныг халдваргүйжүүлэх	ГШҮ 2.1 Гахайн аж ахуйн халдваргүйжүүлэлтийн төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 2.2 Гахайн аж ахуйд гадаад орчны механик цэвэрлэгээ хийх
	ГШҮ 2.3 Гахайн аж ахуйн гадаад орчинд урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлт хийх
	ГШҮ 2.4 Шаардлагатай тохиолдолд гахайн аж ахуйн гадаад орчинд зориудын халдваргүйжүүлэлт хийх
	ГШҮ 2.5 Гахайн аж ахуйн байрыг халдваргүйжүүлэлтэд бэлтгэх
	ГШҮ 2.6 Гахайн аж ахуйн байранд урьдчилан сэргийлэх халдваргүйжүүлэлт хийх
	ГШҮ 2.7 Шаардлагатай тохиолдолд гахайн аж ахуйн байранд зориудын халдваргүйжүүлэлт хийх
ЧЭ 3. Вакцинжуулалтын ажлыг зохион байгуулах	ГШҮ 3.1 Гахайн сүрэгт товлолтын болон товлолтын бус вакцинжуулалт хийх төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 3.2 Вакцин хадгалах зориулалтын орчныг шаардлагад нийцүүлэн бэлтгэх
	ГШҮ 3.3 Товлолтын вакциныг бэлтгэх

	ГШҮ 3.4 Товлолтын бус вакцинжуулалтын мэдээлэл бэлтгэх
	ГШҮ 3.5 Вакцинжуулалтын бүртгэлийн мэдээллийн сан байгуулах
ЧЭ 4. Туулгалтын ажлыг зохион байгуулах	ГШҮ 4.1 Гахайн сүрэгт туулгалт хийх төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 4.2 Туулгалтын бэлдмэл хадгалах зориулалтын орчныг шаардлагад нийцүүлэн бэлтгэх
	ГШҮ 4.3 Туулгалтын бэлдмэлийг бэлэн байлгах
	ГШҮ 4.4 Туулгалтын бүртгэлийн мэдээллийн санг байгуулах
ЧЭ 5. Сүргийг мал эмнэлэгийн үзлэгт хамруулах	ГШҮ 5.1 Сүргийн эрүүл мэндийн байдлыг үнэлэх
	ГШҮ 5.2 Мал эмнэлгийн үзлэгт хамруулах төлөвлөгөө гаргах
	ГШҮ 5.3 Эмнэл зүйн шинж тэмдгийн үзлэгийг өдөр бүр хийлгэх
	ГШҮ 5.4 Гахайн байранд ариун цэврийн шинжилгээ хийх
	ГШҮ 5.5 Мал эмнэлгийн үзлэг, шинжилгээний бүртгэлийн дэвтэр хөтлөх
	ГШҮ 5.6 Мал эмнэлгийн үзлэгт хамруулах төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих
ЧЭ 6. Өвчилсөн гахайг эмчлэх	ГШҮ 6.1 Өвчний шинж тэмдэг илэрсэн гахайг сүргээс тусгаарлах
	ГШҮ 6.2 Урьдчилсан онош тавих
	ГШҮ 6.3 Оношийг баталгаажуулах
	ГШҮ 6.4 Халдварт өвчний тохиолдолд мал эмнэлгийн дүрэм, журам, заавруудыг дагаж мөрдөх
	ГШҮ 6.5 Ерөнхий болон өвөрмөц эмчилгээг төлөвлөх
	ГШҮ 6.6 Шинж тэмдэгийн эмчилгээ хийх
	ГШҮ 6.7 Өвөрмөц эмчилгээ хийх

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нийлүүлэх
Чадамжийн нэгжийн код:
Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага
Эзэмшвэл зохих мэдлэг <ul style="list-style-type: none">• Мах махан бүтээгдэхүүнийг хадгалах технологи• Хүнсний үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуйн зохистой дадал, үйлдвэрлэлийн үеийн зохистой дадал (GMP & GHP)• НАССР-Эгзэгтэй цэгийн аюултай байдлыг хянах тогтолцоо• Хүнсний аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо ISO 22000:2005• ХЭМАБ-ын журам• Ариун цэврийн тухай хууль• Цэвэрлэгээ ариутгал хийх журам• Цэвэрлэгээ ариутгалын бүртгэл• Цэвэрлэгээ ариутгал, халдваргүйжүүлэлт, шавьж устгалтын хортой химийн бодисын хор аюулгүй лавлах мэдээлэл (MSDS)• Гахайн халдварт ба халдваргүй өвчлөл• Гахайны биеийн бүтэц, онцлог• Усны температур, угаах хугацаа• Гахайн гулууз эвдэх аргачлал• Цэвэрлэгээний бодис, хэрэглэх заавар
Эзэмшвэл зохих ур чадвар <ul style="list-style-type: none">• ХЭМАБ-ын журам боловсруулах• ХАБЭА-н шаардлагын журам, заавар боловсруулах• Ажлын байрны эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлагын журам, заавар боловсруулах• Тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл ашиглах заавар боловсруулах• Гахайн дагалдах бичиг баримтыг шалгах, дүгнэлт гаргах• Гахай сойх хугацааг тодорхойлох• Нядлах гахайг зөв хуваарилж, тусгаарлах• Гахайг муужруулах тоног төхөөрмжийг ажиллуулах• Зоорины хэвийн үйл ажиллагааг үнэлэх• Зоорины хэвийн үйл ажиллагаанд заавар боловсруулах• Анхан шатны тусламж үзүүлэх• Дотор эрхтэн болон гулууз махны чанарын заавар боловсруулах• Гахайн гулуузыг өрөөл болгох• Цэвэрлэгээний бодис, багаж хэрэгслийг сонгох• Тоо бодох, унших, бичих• Удирдан зохион байгуулах• Үнэрлэж мэдрэх
Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил <ul style="list-style-type: none">• ХАБЭА-н журмыг баримталж ажиллах• Ажигч, хурдан шаламгай, эв дүйтэй• Нямбай, цэвэрч, эрүүл ахуйн зөв дадал зуршилтай

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. Борлуулалтын төлөвлөгөө гаргах	ГШҮ 1.1 Арилжааны мэдээллийг үнэлэх
	ГШҮ 1.2 Зах зээлийн шаардлагуудыг тодорхойлох
	ГШҮ 1.3 Идэвхжүүлэлтын стратеги боловсруулах
	ГШҮ 1.4 Хэрэгжилтийг зохион байгуулах
ЧЭ 2. Нийлүүлэх бүтээгдэхүүний захиалга авах	ГШҮ 2.1 Зах зээлийн эрэлт, шаардлагыг судлах
	ГШҮ 2.2 Захиалагчаас бүтээгдэхүүнд тавих шаардлагыг гаргуулах
	ГШҮ 2.3 Гэрээний нөхцлийг тохиролцох
	ГШҮ 2.4 Худалдах худалдан авах гэрээ байгуулах
	ГШҮ 2.5 Гэрээний баримтжуулалтыг гүйцээх
	ГШҮ 2.6 Гэрээний гүйцэтгэлд хяналт тавих
ЧЭ 3. Борлуулах гахайг нядлах	ГШҮ 3.1 Гахайг хүлээн авах
	ГШҮ 3.2 Гахайг амраах
	ГШҮ 3.3 Ажлын байр, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг бэлтгэх
	ГШҮ 3.4 Гахайг муужруулах
	ГШҮ 3.5 Гахайг зориулалтын дагуу цуслах
	ГШҮ 3.6 Арьсыг ярж, зумлаж, хуйхлах
	ГШҮ 3.7 Гулууз болон дайвар эрхтнийг салгаж сэврээх, цэвэрлэгээ хийх
	ГШҮ 3.8 Тарга хүчийг тодорхойлох
	ГШҮ 3.9 Маханд чанарын шинжилгээ хийх, тамгалах
	ГШҮ 3.10 Ажлын байр, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг цэвэрлэж, ариутган дараагийн ажилд бэлтгэх
ЧЭ 4. Гулууз махыг ангилах	ГШҮ 4.1 Захиалагчийн шаардлагатай танилцах
	ГШҮ 4.2 Гулууз махыг захиалагчийн шаардлагад нийцүүлэн эвдэх
	ГШҮ 4.3 Эвдсэн махыг ашиглалтын зориулалтаар нь ангилах
	ГШҮ 4.4 ХАБЭА шаардлагыг мөрдөж ажиллахад хяналт тавих
	ГШҮ 4.5 Ажлын байрыг цэвэрлэх
	ГШҮ 4.6 Ангилсан махыг савлах
	ГШҮ 4.7 Савласан бүтээгдэхүүнийг хадгалах
	ГШҮ 4.7 Зоорины орчинд хяналт тавих
ЧЭ 5. Савласан бүтээгдэхүүнийг хадгалах	ГШҮ 5.1 Савласан бүтээгдэхүүнийг гүн хөлдөөх
	ГШҮ 5.2 Гүн хөлдөөсөн махыг хөргүүрт хадгалах
	ГШҮ 5.3 Зоорины орчинд хяналт тавих
	ГШҮ 5.4 Зооринд оруулсан, гаргасан бүтээгдэхүүний бүртгэл хөтлөх
	ГШҮ 5.5 Савласан бүтээгдэхүүний хадгалах технологийн зааварчилгааны хэрэгжилтэд хяналт тавих

ЧЭ 6. Хэрэглэгчдэд бүтээгдэхүүнийг хүргэх	ГШҮ 6.1 Тээврийн хэрэгсэлд тавигдах шаардлагыг магадлах
	ГШҮ 6.2 Тээвэрлэлтийн төлөвлөгөө боловсруулах
	ГШҮ 6.3 Тээвэрлэлтийг хийх шаардлагад нийцсэн ажилтны сонгох
	ГШҮ 6.4 Тээвэрлэлтийн ажлыг хамтран зохицуулах

Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага

ТҮВШИН VI
Чадамжийн нэгж: Аж ахуй эрхлэх
Чадамжийн нэгжийн код:
<p>Чадамжийн нэгжийн хүрээнд эзэмшвэл зохих мэдлэг, ур чадвар, хандлага</p> <p>Эзэмшвэл зохих мэдлэг</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гэрээ нөхцлийн талаар хууль эрх зүйн боловсрол • Мал тээвэрлэх журам • Ариутгалын бодисыг ашиглах журам • Зах зээлийг судлах арга зүй • Санхүүгийн менежент, төсөв • Борлуулалтын болон маркетингийн зарчмууд, сайн туршлага • Идэвхжүүлэлт болон маркетингийн ойлголт <p>Эзэмшвэл зохих ур чадвар</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гахайг нас, хүйсээр нь бүртгэлжүүлэх • Гахайн орлого, зарлагыг тооцох • Бодон, мэгжийг төлийн чанар, ашиг шимээр нь үнэлэх • Гахайн сүрэгт нас дэвшилтийг тооцох • Судалгаа шинжилгээ хийх • Мэдээлэл хайх, цуглуулах • Маркетингийн төлөвлөгөө боловсруулах • Байгууллагын зорилтыг хангахад хамгийн тохиромжтой маркетингийн сонголтуудыг судлах, тодорхойлох • Цагийг зөв хуваарилах, удирдах • Идэвхжүүлэлтийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, зохион байгуулах <p>Хөдөлмөр эрхлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хандлага, төлөвшил</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нягт нямбай • Гүйцэтгэл сайтай ажиллах • Хариуцлагатай • Багаар ажиллах • ХАБЭА-н шаардлагыг хангаж ажиллах

Элемент, түүний гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт

ЭЛЕМЕНТ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ
ЧЭ 1. Аж ахуйн нэгж байгуулах	ГШҮ 1.1 Аж ахуй эрхлэх хууль эрх зүйн харилцаанд оролцох
	ГШҮ 1.2 Аж ахуйн нэгж байгуулах баримт бичиг бүрдүүлэх
	ГШҮ 1.3 Улсын бүртгэлийн байгууллагуудын үйлчилгээг авах
	ГШҮ 1.4 Гахайн аж ахуйн орлого, зарлагыг тооцох
ЧЭ 2. Аж ахуйн үйл ажиллагааг төлөвлөх	ГШҮ 2.1 Аж ахуйн үйл ажиллагааны зорилго, зорилтыг тодорхойлох
	ГШҮ 2.2 Үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг тодорхойлох
	ГШҮ 2.3 Үйл ажиллагааг төлөвлөх

	ГШҮ 2.4 Үйл ажиллагааны хяналтын график гаргаж, мөрдөх
ЧЭ 3. Аж ахуйн хүний нөөцийг төлөвлөх	ГШҮ 3.1 Ажлын байрны тодорхойлолт боловсруулах
	ГШҮ 3.2 Ажиллах хүчний шалгаруулалт явуулах
	ГШҮ 3.3 Ажиллах хүчний шалгаруулалт явуулах
	ГШҮ 3.4 Байгууллагын дотоод журам боловсруулах
	ГШҮ 3.5 Хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах
	ГШҮ 3.6 ХАБЭА-н зааварчилгаа өгөх
ЧЭ 4. Борлуулалтын үйл ажиллагааг төлөвлөх	ГШҮ 4.1 Бүтээгдэхүүний зах зээлийг судлах
	ГШҮ 4.2 Борлуулалтын байршил тогтоох
	ГШҮ 4.3 Бүтээгдэхүүний үнэ тогтоох
	ГШҮ 4.4 Борлуулалтын төлөвлөгөө гаргах
ЧЭ 5. Аж ахуйн санхүү хөтлөх	ГШҮ 5.1 Үйл ажиллагааны орлого, зарлагыг тооцох
	ГШҮ 5.2 Ашиг алдагдлаа тооцох
	ГШҮ 5.3 Өөрийн мөнгийг удирдах
	ГШҮ 5.4 Санхүүгийн тайлан гаргах
ЧЭ 6. Төсөл боловсруулах	ГШҮ 6.1 Төслийн санааг олох
	ГШҮ 6.2 Төслийн зорилго, зорилтыг тодорхойлох
	ГШҮ 6.3 Төслийн үйл ажиллагааг төлөвлөх
	ГШҮ 6.4 Төслийн төсвийг төлөвлөх
	ГШҮ 6.5 Эрсдлийг тооцох
	ГШҮ 6.6 Хавсралт материал бэлтгэх
	ГШҮ 6.7 Төслийн тайлан бичих

5.1.8 Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол олгох, мэргэжил эзэмшүүлэх сургалтын агуулга нь мэргэжил, мэргэшлийн түвшнээр тогтоосон чадамжийн нэгжүүдийг эзэмшүүлэхэд оршино. Агуулга нь харилцан уялдаа, залгамж чанартай байна.

5.1.9 Техникийн боловсрол олгох сургалтын агуулга нь техник, технологийн процессийг удирдах, үйл ажиллагааг төлөвлөх, нөөцийг үр дүнтэй хуваарилах, асуудлыг үндэслэлтэй шийдвэрлэх, ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх, мэргэжлийн үйл ажиллагааг эрхлэхэд шаардагдах техникийн болон шинжлэх ухааны мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэх, хөдөлмөрийн болон харилцааны соёлыг төлөвшүүлэхэд чиглэнэ.

5.1.10 Мэргэжлийн боловсрол олгох сургалтын агуулга нь мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд шаардагдах үүрэг ажилбарыг технологийн дагуу гүйцэтгэх, холбогдох машин тоног төхөөрөмж ашиглах, үйлчилгээ хийх, тодорхой ажлын хүрээнд бусдыг удирдаж ажиллах мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлэх, хөдөлмөрийн болон харилцааны соёлыг төлөвшүүлэхэд чиглэгдэн боловсруулсан.

5.1.11 Мэргэжлийн сургалтын агуулга нь ажил үүрэг гүйцэтгэх, хувиараа хөдөлмөр эрхлэхэд шаардлагатай тодорхой мэдлэг, ур чадвар эзэмшүүлж, хандлагыг төлөвшүүлэхэд чиглэгдэн боловсруулсан.

5.1.12 Техникийн боловсрол олгох сургалтын агуулга нь ерөнхий суурь, мэргэжлийн суурь, мэргэшүүлэх хэсгээс бүрдэнэ. Хэсэг тус бүрийн агуулга нь дараах зорилтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ. Үүнд:

- а) Ерөнхий суурь хэсгийн агуулга нь суралцагч техникийн болон түүнтэй адилтгах боловсрол олгоход зайлшгүй шаардлагатай шинжлэх ухаан, техникийн мэдлэг олгох;
- б) Мэргэжлийн суурь хэсгийн агуулга нь суралцагчид тодорхой мэргэжил эзэмшихэд зайлшгүй шаардлагатай техникийн суурь мэдлэг, чадвар олгох;
- в) Мэргэшүүлэх хэсгийн агуулга нь суралцагчид мэргэжлийн үйл ажиллагааны чадвар, дадал эзэмшүүлэх, тухайн мэргэжлээр сонгон мэргэших;
- г) Техникийн боловсролын ерөнхий суурь хэсгийн агуулгад дээд боловсролын хөтөлбөрт тусгагдсан заавал судлах багц цагийг тусгасан байна.

5.2 Сургалтын хугацаа

5.2.1 “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн агуулгын онол, дадлагын харьцааг дараах жишгээр зохион байгуулсан. Үүнд:

- Мэргэжлийн боловсрол олгох сургалтын агуулгыг чадамжид үндэслэж зохион байгуулах ба онол, дадлагын харьцаа гучийг харьцах далан хувь байна. /30%: 70% (± 5)/
- Мэргэжлийн сургалтын агуулгыг хэрэгцээт чадамжид үндэслэж зохион байгуулах бөгөөд онол, дадлагын харьцаа хорийг харьцах наян хувь байна. /20%: 80% (± 5)/

5.2.2 Чадамжийн нэгж болон чадамжийн багцаар сургалтын хөтөлбөр боловсруулсан.

“Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн мэргэжлийн боловсрол сургалтын чадамжид суурилсан сургалтын хөтөлбөрийг Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний VI түвшинд харгалзуулан мэргэжлийн боловсролын сургалтын хугацаа суралцагчдын боловсролын түвшинг харгалзан 1-3 жил байна.

6. Суралцах хэлбэр

“Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр мэргэжлийн боловсрол олгох сургалт нь өдрийн, үйлдвэр дээрх гэсэн хэлбэртэй байна.

7. Сургалтын үнэлгээнд тавих шаардлага

7.1 Энэ стандартаар тогтоосон гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу сургалтын хөтөлбөрт үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлно. Үнэлгээ нь:

- Явцын үнэлгээ
- Чадамжийн нэгжийн үнэлгээ
- Төгсөлтийн үнэлгээ
- Шууд үнэлгээ гэсэн төрлүүдтэй байна.

7.2 Үнэлгээг хэрхэн зохион байгуулахыг сургалтын хөтөлбөрт тусгана.

7.3 Элсэгчийн хүсэлтээр өмнөх мэдлэг, ур чадварыг үнэлж, баталгаажуулна.

7.4 Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын чадамж эзэмшсэн эсэхийг Чадамжтай (Ч), Хараахан Чадамж Эзэмшээгүй (ХЧЭ) гэсэн үнэлгээгээр үнэлнэ.

7.5 Техникийн боловсрол олгох сургалтын хөтөлбөрөөр суралцагчийг стандарт үнэлгээгээр үнэлнэ.

7.6 Гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт бүрийг хийж гүйцэтгэх нөхцөл бүрдсэн орчинд чадамжийн үнэлгээг хийнэ.

7.7 Үнэлгээний орчин, үнэлгээний ажилтанд тавигдах шаардлага, нотолгоо бүрдүүлэх үйл явц, үнэлгээ хийх, зохион байгуулах, хянах, дахин үнэлэх, үнэлгээний баталгаажуулалт хийх, үнэлгээг тайлагнах зэрэг асуудлуудыг Мэргэжлийн боловсрол сургалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас гаргасан журмаар зохицуулна.

8. “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр элсэгчдэд тавигдах шаардлага

Түвшин	Ерөнхий шаардлага	Тусгай шаардлага
VI	Суурь боловсролтой эсвэл түүнээс дээш боловсролтой	“Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр ажиллах хүсэл сонирхолтой, мал, амьтны аж ахуй эрхлэх анхан шатны мэдлэг, туршлагатай эрүүл мэндийн үзлэг шинжилгээнд бүрэн хамрагдсан, эрүүл байх, ажил хөдөлмөр эрхлэх чадвартай

9. Багшид тавигдах шаардлага

Түвшин	Нийтлэг шаардлага	Тусгай шаардлага
VI	<ul style="list-style-type: none">Мэргэжлийн боловсрол олгох сургалтын багш нь бакалавр, түүнээс дээш зэрэгтэй, үйлдвэрлэлийн ажлын зохих дадлагатай эсхүл мэргэшлийн	<ul style="list-style-type: none">Мал зүйч эсвэл малын эмч мэргэжилтэй, мэргэжлээрээ 2-оос доошгүй жил ажилласан туршлагатай байхЭрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермерийн VI түвшингийн

	<p>өндөр ур чадвартай, багшлах эрхтэй байх</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мэргэжлийн сургалтыг хөтлөн удирдах багш нь үйлдвэрлэл технологийн туршлагатай, мэргэшлийн өндөр зэрэгтэй байх • Багшийн ёс зүйн дүрмийг мөрддөг байх • Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг баримталдаг 	<p>ажилбаруудыг бүрэн хийж байсан туршлагатай байх</p> <ul style="list-style-type: none"> • Төгсөгчдийн мөшгих судалгааг боловсруулж үр дүнг нь сургалтын хөтөлбөр болон бусад ажилдаа нэвтрүүлдэг байх • Шинэ техник, технологид бие даан санаачилгатай суралцах
--	---	---

10. Сургалтын орчинд тавигдах шаардлага

- 10.1** “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр мэргэжлийн болон техникийн боловсрол эзэмшүүлэх чиглэл бүр дээр сургалтын ажил эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан, зохих журмын дагуу улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн, сургалтын байгууллагын статустай, стандарт, норм, нийтлэг шаардлага, дүрмийг хангасан зориулалтын барилга байгууламж, дотуур байр, байгальд ээлтэй, хүнд хор нөлөөгүй, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний суралцах орчинг бүрдүүлсэн байна.
- 10.2** Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага нь “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлээр мэргэжлийн боловсрол, сургалтын стандарт, сургалтын хөтөлбөрийн шаардлага хангасан сургалтын онолын танхим, лаборатори, дадлагын газрыг байгуулж, шаардагдах тоног төхөөрөмжийг суурилуулан, багаж хэрэгсэл, сургалтын хэрэглэгдэхүүн, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдлын болон анхны тусламжийн хэрэгслийг байршуулсан байх бөгөөд номын сан, соёл-спорт, судалгаа-мэдээллийн танхимтай байна.
- 10.3** “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн онолын танхим дадлагын газартай хамт байж болох үржлийн ажлыг зохион байгуулах, гахайн сүргийг маллах, гахайн эрүүл мэндийг хамгаалах дадлага ажлыг гүйцэтгэх орчинг өрөө, тасалгаагаар тусгаарлан бүрдүүлсэн байна. Дадлагын газарт багшийн өрөө, багаж хэрэгсэл, материал хадгалах, суралцагчдын ажлын хувцас солих өрөө, үзлэгийн өрөөтэй байхаас гадна албадмал салхижуулалтын системийг байршуулсан байна. Дадлагын газар нь барилга байгууламжийн гадна хаалгаар шууд орж, гарах зохион байгуулалттай байх бөгөөд гахайн байр, хашаа сойлтын өрөө, нядалгааны байр, тэжээлийн үйлдвэрлэлийн байр, тэжээлийн агуулах, усалгаа, хог хаягдал, халдваргүйжүүлэлтийн хэсэгтэй байна.
- 10.4** Мэргэжлийн онцлог, шаардлагаас хамааран сургалтын талбай, судалгаа, туршилт-үйлдвэрлэлийн цехтэй байж болно.

- 10.5** Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын анги, танхим, талбайн жишиг хэмжээ, үзүүлэлтийг мэргэжлийн онцлогоос хамааран дараах байдлаар тооцож үзнэ. Үүнд:
- а) Сургалтын онолын танхимын нэг суралцагчид ногдох хэмжээ 2м²-аас багагүй байна.
 - б) Дадлага ажил гүйцэтгэх нэг суралцагчид ногдох цэвэр талбайн хэмжээ 4м²-аас багагүй байна. Тоног төхөөрөмжүүдийн хоорондын зай нь хөдөлмөр, аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан байна.
 - в) Сургалтанд зориулсан лабораторийн талбайн хэмжээ нь тухайн мэргэжлийн онцлог, шаардагдах техник тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн овор хэмжээнээс хамааран 40 м²-аас доошгүй байх бөгөөд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангасан байна.
- 10.6** Дадлагын орчны бичил цаг уурын эрүүл ахуй болон дадлагын газрын агаар дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээг “MNS 4990:2015 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэнд Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй. Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага” стандарт, дадлагын газрын гэрэлтүүлгийн ангилал, эрүүл ахуйн шаардлагыг “MNS 4996:2000 Ажлын байрны гэрэлтүүлгийн норм, хэмжих аргад тавигдах ерөнхий шаардлага” стандарт, дадлага ажлын цахилгааны аюулгүй ажиллагааг “MNS 5145:2002 Цахилгааны аюулгүй ажиллагаа. Хүрэх хүчдэл ба гүйдлийн зөвшөөрөх дээд түвшин” стандартад заасны дагуу орчинг бүрдүүлнэ.
- 10.7** Дадлагын газарт ашиглах үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах, угсрах, зайлшгүй үед задлах, засвар үйлчилгээ хийх, хадгалах, зөөж тээвэрлэх, дангаар нь буюу технологийн системийн цогцолборын бүрэлдэхүүнд ашиглах үеийн аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг “MNS 4930:2000 Үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа” стандартад заасны дагуу хангаж ажиллана.

11. Сургалтын тоног төхөөрөмж, багаж, хэрэгслийн жагсаалт

“Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийг эзэмшүүлэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн жагсаалтыг А хавсралтын А.4-р маягтын дагуу сургалтын танхим, лаборатори, дадлагын газар тус бүрээр тодорхойлж гаргав.

Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний VI түвшин
/Мэргэжлийн суурь чадамжуудын хүрээнд/

1. Сургалтын танхимд /Суралцагчийн тоо 15 байхаар тооцов./

№	Шаардлагатай зүйлс, техник хэрэгсэл	Хэмжих нэгж	Ширхэг	Техникийн үзүүлэлт тодорхойлолт
1.	Проектор	ш	1	Сургалтын материал хэрэгсэл нь сургалтын шаардлагад бүрэн нийцсэн, хүний биед хор нөлөөгүй байх ба техник хэрэгсэл нь сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологийг хангасан, бүрэн гүйцэт ажилладаг байх.
2.	Компьютер	ш	1	
3.	Багшийн ширээ, сандал	ш	1	
4.	Номын шкаф	ш	1	
5.	Сурагчийн ширээ, сандал	хос	15	
6.	Багажны шкаф	ш	2	
7.	Телевизор	ш	1	
8.	Самбар цагаан	ш	1	
9.	Самбар үзэг	ш	5	
10.	Ламинаторын машин	ш	1	
11.	Скайнер	ш	1	
12.	Хэвлэгч машин	ш	1	
13.	Зурагт болон биет үзүүлэн	ш	15	
14.	Электрон хичээл	ком	ЧН бүрээр	
15.	Мэргэжлийн норм дүрэм ЧН-н агуулгад тохирсон	ш	2	
16.	Мэргэжлийн стандарт ЧН-н агуулгад тохирсон	ш	2	

2. Дадлагын газар болон лабораторид

№	Дадлага ажлын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн нэр	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Техникийн үзүүлэлт, тодорхойлолт
А. Тэжээлийн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, барилга байгууламж				
1	Тэжээлийн үйлдвэрийн байр	ш	1	Тоосгон, таазны өндөр 4м
2	Тэжээлийн агуулах	ш	1	10м урт, 7.5м өргөнтэй агуулах
3	Бага оврын үр тариа бутлагч	ш	1	Цагт 300-500 кг бутлах
4	Бага оврын тэжээл холигч	ш	1	Цагт 300-500 кг холих
5	Үйлдвэрийн агаар сэлгэх сэнс	багц	1	Таазанд байрлуулсан, агаар сорох автомат сэнс
6	Пүү	ш	1	30 тонноос багагүй
7	Жин 100-200кг	ш	1	Электрон жин
8	Жин 10 кг	ш	1	Электрон жин
Б. Багаж хэрэгсэл				
10	Хамуур	ш	5	Будаа хамах зориулалттай. Пластик, модон иштэй хавтгай хүрз

11	Хүрз	ш	10	Тэжээл зөөх, хутгах
12	Шүүр	ш	5	Том, хатуу
13	Тог шалгагч/tester	ш	2	Цахилгаанчдын хэрэглэдэг ердийн
14	Тэрэг	ш	2	Тэжээл зөөх зориулалттай
15	Туухай	ш	8	100 г -4 ш, 200г -4, 500 г-2 ш
16	Шуудайны ам тогтоогч	ш	1	Шуудайны амыг оёдог гар машин
17	Алчуур, хувин	ш	5	Цэвэрлэгээний зориулалттай
18	Цахилгааны багаж, 20хэрэгсэл	ком	1	Тестер, лент, тасдагч бахь
19	Тэжээлийн жор	ш	5	Хэвлэмэл
21	Арилдаггүй бал маркер	ш	5	Тэмдэглэгээ хийх зориулалттай
22	Тавиур мод	м ²	37.5	Тэжээлийн агуулахад шуудайтай тэжээл тавих зориулалттай сараалжилж хийсэн суурь тавиур
23	Тавиур мод	м ²	67.5	Тэжээлийн суурь тавиур дээр давхарлах төмөр, эсвэл модоор хийсэн тавиур
24	Ам боох утас	боодол	1	Шуудайны амыг оёход зориулсан утас
25	Шуудай	ш	3750	Тэжээлийг 40 кг-аар савлах нийлэг шуудай

В. Түүхий эд

№	Материал түүхий эдийн нэр	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Техникийн үзүүлэлт, тодорхойлолт
1	Улаанбуудай, арвай, вандуй, хошуу будаа, хөх тариа /Нийт тэжээлийн 80 %-ийг эзэлнэ/	тонн	120	Гахайн тэжээлд бүрэн нийцсэн байх.
2	Махны гурил, ясны гурил, давс, сод, эрдэс витаминь нэмэгдэл /Нийт тэжээлийн 10 %-ийг эзэлнэ/	тонн	15	
3	Хивэг, пивоны шаар, спиртны шаар /Нийт тэжээлийн 10 %-ийг эзэлнэ/	тонн	15	

Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний VI түвшин

Мэргэшүүлэх чадамжуудын хүрээнд

/Үржлийн ажлыг зохион байгуулах, гахайн сүргийг маллах/

1. Сургалтын танхимд хэрэглэгдэх техник хэрэгсэл нь мэргэжлийн суурь чадамжуудын хүрээнд хэрэглэгдэх техник хэрэгсэлтэй адил байна.
2. Дадлагын газарт болон лабораторид

№	Шаардлагатай зүйлс, техник хэрэгсэл	Хэмжих нэгж	Ширхэг	Техникийн үзүүлэлт тодорхойлолт
1	Бодон	ш	2	Yorkshire, landrace үүлдрийн тус бүр 1
2	Мэгж	ш	48	Yorkshire, landrace үүлдрийн тус бүр 24
А. Гахайн байрны тоног төхөөрөмж, барилга байгууламж				
2	Жин (0.5 тонн)	ш	1	500кг-ын электрон жин
3	Пүү (1 тонн)	ш	1	1000кг-ын электрон жин
4	Тэргэнцэр	ш	2	Будаа зөөвөрлөх төмөр тэргэнцэр
5	Хүрз	ш	5	Байр цэвэрлэх, тэжээл хутгах 5кг-ын хүрз
6	Бодонгийн хайс	ш	2	Төмөр сараалжин хайс. Нэг хайсны хэмжээ. Өндөр 1.5м, урт 3м, өргөн 3м
7	Мэгж ний хайс	ш	5	Төмөр сараалжин хайсны хэмжээ: Өндөр 1.5м, өргөн 3м, урт 3м
8	Тэжээлийн онгоц	ш	32	᠐᠑᠐᠔ ᠶᠢᠶᠢᠰᠢᠨ ᠳᠦᠶᠢᠭᠦᠭᠦ ᠔᠔᠔ 50᠒ᠢ, ᠗᠘ᠶ 40᠒ᠢ, ᠐᠔᠗᠑ᠶ 35
9	Хээлтэй мэгжний ᠗᠗ᠶᠢᠰᠢᠨ-ᠶᠢᠶᠢᠰᠢᠨ ᠳᠡᠭᠡᠶᠢ	ш	32	᠐᠑᠐᠔ ᠶᠢᠶᠢᠰᠢᠨ ᠳᠡᠭᠡᠶᠢ: ᠗᠗ᠶᠢ 60᠒ᠢ, ᠔᠔᠔ 120᠒ᠢ, ᠑ᠶ᠗᠐᠔ 80᠒ᠢ
10	Гахайн услууур	ком	51	Угж, усалгааны систем
11	Тэжээлийн тэвш	ш	5	Мэгжний хайс тус бүрд 1 байх
12	Агааржуулалтын сэнс	ш	4	Байрны хүчин чадалд тохируулна
13	Хөхүүл мэгжний төрөх ᠳᠡᠭᠡᠶᠢ	ш	12	Гадна хүрээ нь пластик, дотор зогсоол нь төмрөөр хийсэн хайсны хэмжээ: Өргөн 1.8м, урт 1.8м
14	Торойны тэжээлийн онгоц	ш	12	Торойны онгоц нь дугуй хэлбэртэй, жижиг хэмжээтэй байна
15	Торойн услууур	ком	24	Автомат ажиллагаатай
16	Торойны үүр	ш	12	Гэрэлтүүлэг бүхий пластик үүр
	Шарах гэрэл	ком	16	Утас, лампа, потрон, унтраалга, гэрэл нь зориулалтын байна
	Торойны халдаг дэвсгэр	ш	12	60х 40см хэмжээтэй ширмэн, цахилгаанаар халдаг дэвсгэр
	Үр авах хайс	ш	1	Төмөр сараалжин хайсны хэмжээ: Урт 3м, өргөн 3м, өндөр 1м
	Мануухай	ш	1	Монгол аргаар үйлдвэрлэж болдог. Гаднаас худалдан авдаг
	Салсан торойн тэжээлийн онгоц	ш	2	Нимгэн төмрөөр хийсэн онгоцны хэмжээ: урт 100см, гүн 25см, өндөр 40см

Б. Гахайн байрны багаж хэрэгсэл				
Агаарын чийгшил хэмжигч	ш	9	Агаарын чийгшил хэмжигч зориулалтын багаж	
Температур хэмжигч	ш	6	Тасалгааны дулааны хэм хэмжигч багаж	
Усны дулаан хэмжигч	ш	1	Зөөвөрлөж тэжээж байгаа үед ашиглана	
Жин, нарийвчлал сайтай	ш	1	Электрон жин, торой жигнэнэ	
Жин, 100 орчим кг даах	ш	1	Торойг бөөнөөр жигнэх зориулалттай	
Хөргөгч	ш	1	Үр, эм бэлдмэл хадгалах зориулалтын	
Микроскоп	ш	1	Бодонгийн үр шинжлэх	
Аммиак тодорхойлох багаж	ш	1	Газ анализатор	
Лентметр	ш	2	Гахай хэмжих 2,5-3 м урттай эвхэгддэг. Биеийн урт, цээжний урт, ойролцоо жинг хэмжих тусгай зориулалттай	
Өөхний зузаан хэмжигч	ш	1	Энэ багаж нь өөхний зузаан хэмжихээс гадна хээл шалгах зориулалттай	
Сүүл тайрагч	ш	4	Торойн сүүл тайрагч зориулалтын багаж	
Ухамын бахь	ш	2	Торойн чихэнд ухам им хийх багаж	
Ээмэг	ш	1000	Үржилд сонгогдсон торойн чихэнд хийх пластик ээмэг	
Резин бээлий	уут	1	бат бөх, ариутгасан	
Зүү, тариур	ш	100	Вакцин, тарилга хийх 3мг, 5мг-ын хэмжээтэй нэг удаагийн зүү, тариур	
Хувин сав, алчуур	ш	5	Хээлтүүлгийн байранд цэвэрлэгээ хийх	
В. Түүхий эд, материал				
Ариутгалын материал	багц	2	Цэнхэр спирт, хөвөн, марль,хөө, маргенц	
Төмрийн бэлдмэл	ш	50	Төмрийн бэлдмэл 10мл, тариагаар, interspectin L	
Мультивитамин	ш	5	100мл хэмжээтэй тариа	
Interspectin L	ш	5	100мл хэмжээтэй тариа	
Бодонгийн үр шингэлэгч	ш	10	10гр савлагаатай шингэн	
Хуруу шил	ш	50	Цусны шинжилгээ авахад зориулагдсан, ариутгасан шил	
Ариутгалын боди с	кг	3	Нунтаг бодис, гахайн байр, хорио цээрийн бүс, машин техник ариутгах	

Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний VI түвшин

Мэргэшүүлэх чадамжийн хүрээнд

/Гахайн эрүүл мэндийг хамгаалах/

1. Сургалтын танхимд хэрэглэгдэх техник хэрэгсэл нь мэргэжлийн суурь чадамжуудын хүрээнд хэрэглэгдэх техник хэрэгсэлтэй адил байна.

2. Дадлагын газар болон лабораторид

№	Сургалтын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн нэр	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Техникийн үзүүлэлт, тодорхойлолт
А. Тоног төхөөрөмж, барилга байгууламж				
	Центрфуг	ш	1	Цусны ийлдэс ялгагдаг багаж
	Нэвтрэх бүс	ш	1	12 м.кв талбай бүхий ариутгалын гэрэлтэй өрөө
	Автомакс	ш	5	Бага оврын
Б. Багаж хэрэгсэл				
	Чагнуур	ш	10	Суралцагчтай хамт сонсох багшид зориулсан чагнуур
	Эх барих багаж	ш	5	Мал, амьтан эх барих зориулалттай
	Ариутгалын бодис, спирт	багц	1	Ариутгалын бодис тус бүр-2, спирт 5 Хай-куф, Экоцид-С, Повидон иод, Килса, Хлорын шохой,
	Эмчилгээний хэрэгсэл, эм тариур	ш	2	Охытетрациcline 20 Natri clorid 0.9%
	Спирттэй хөвөн	ш	60	Тарианы хөвөн №12
	Гахайг зөөвөрлөх тэрэг, хайрцаг, торойн хайрцаг	ш	4	Төмөр сараалжан хайсны хэмжээ: урт 62см, өргөн 51см, өндөр 40см
	Маск/Pharmaceuticals mask	хайрцаг	2	1) Polypropylene, 2) 50pcs/box, 20/ctn, 3) Medical, Dental, General purpose, CE,ISO,GBT certified

Монголын мэргэшлийн үндэсний хүрээний VI түвшин

Мэргэшүүлэх чадамжийн хүрээнд

/Бүтээгдэхүүн зах зээлд нийлүүлэх/

1. Сургалтын танхимд хэрэглэгдэх техник хэрэгсэл нь мэргэжлийн суурь чадамжуудын хүрээнд хэрэглэгдэх техник хэрэгсэлтэй адил байна.

2. Дадлагын газар болон лабораторид

№	Сургалтын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн нэр	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Техникийн үзүүлэлт, тодорхойлолт
А. Тоног төхөөрөмж, барилга байгууламж /нэг удаа 20 гахай нядлах хүчин чадалтай/				
	Хашаа, сойлтын өрөө	Ш	1	10 м.кв
	Нядалгааны байр	ш	1	100 м.кв
	Муужруулагч	ш	1	220вт хүчдэлтэй муужруулах багаж
	Дүүжин өлгүүр	багц	1	Төмөр, гинжилн өлгүүр. Нэг багцад 10
	Зумалгааны тогоо	Ш	1	Гахайны үсийг зумлах зориулалттай урт 180-200см, өргөн 55-70см, гүн 60-70см хэмжээтэй
	Сэврээх өрөө	Ш	1	30 м.кв
	Гулуузны өлгүүр	Ш	20	Бага оврын
	Хөргүүрийн төхөөрөмж	багц	1	Дунд зэргийн багтаамжтай
	Вакумжуулагч	ш	1	Үйлдвэрлэлийн зориулалттай, бага оврын
	Махны хөрөө	ш	1	Үйлдвэрлэлийн зориулалттай, бага оврын
	Мах хэрчигч	ш	1	Үйлдвэрлэлийн зориулалттай, бага оврын
	Жин	ш	1	Хүнсний жин, 5-10 кг хүртэл
	Шошго наагч машин	ш	1	Гар, цахилгаан үүсгүүрээр ажилладаг
Б. Багаж, хэрэгсэл				
	Хутга	ш	4	Ир, төмөр сайтай, бариул гулгахгүй
	Хормогч	ш	4	Мах бэлтгэхэд зориулсан, биеийг бүрэн ороох, хулдаасан, бат бөх материалтай
	Усны гутал	ш	4	Урт түрийтэй
	Махны сав	ш	6	Хүнсний зориулалттай, угаах цэвэрлэхэд хялбар материалаар хийгдсэн байх
В. Түүхий эд				
	Вакуумжуулагч уут	боодол	3	Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан, урвалд ордоггүй, хүнсний зориулалттай
	Зөөврийн сагс	ш	4	Хуванцар, угааж цэвэрлэхэд хялбар, хүнсний зориулалттай
	Цаасан хайрцаг	ш	50	80 x 60 см
	Хаяг шошго	төрөл	4/200	Төрөл тус бүрээр 50, нийт 200

12 Номын сан, мэдээллийн хангамжид тавих шаардлага:

12.1 Номын сантай холбоотой стандарт, норм, шаардлага, дүрмийг хангана.

12.2 Сургалтын хөтөлбөрт чадамжийн нэгж бүрээр ашиглагдах ном сурах бичиг, гарын авлага, хэвлэмэл бус материал, цахим мэдээлэл авах эх сурвалжийг тодорхойлж гаргасан байна.

13 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага:

13.1 “Эрчимжсэн гахайн аж ахуйн фермер” мэргэжлийн боловсрол, сургалтын хөтөлбөрт хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйтай холбоотой чадамжийн нэгжийг заавал судлуулахаар тусгах ба чадамжийн нэгж тус бүрт салбарын аюулгүй байдал, эрүүл ахуйтай холбоотой онцлог агуулгуудыг тусгасан байна.

13.2 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн чадамжийн нэгжийн онцлог элементийг эрх бүхий мэргэшсэн ажилтан заана.

Стандартад хэрэглэсэн товчилсон үгийн тайлбар

Товчилсон үг	Тайлбар
МБСБХЗГ	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар
МБС	Мэргэжлийн боловсрол, сургалт
ХАБЭА	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй
DACUM	Developing a Curriculum - Ажил мэргэжлийн дүн шинжилгээ хийх
MNS	Монгол улсын Үндэсний стандарт
ЧН	Чадамжийн нэгж
ЧЭ	Чадамжийн элемент
ГШҮ	Гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлт
ТТ	Тоног төхөөрөмж
НАССР	Hazard analysis and critical control points
GMP8 GHP	Good manufacturing Practice & Good Hygiene Practice
ХЭМАБ	Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал
ДМАЭМБ	Дэлхийн мал амьтны эрүүл мэндийн байгууллага
(GMP &GHP)	Good manufacturing practices & Good handling practices
MSDS	Material Safety Data Sheet